

CYNLLUN STRATEGOL CYNGOR GWYNEDD 2013 -17

Mynegai

Cynnwys	Tudalen
Cyflwyniad yr Arweinydd	02
Proffil o Wynedd	03
Adolygu'r Cynllun	05
Gweledigaeth y Cynllun	06
Amcanion Gwella	07
Plant a Phobl Ifanc	08
Gofal	15
Diogelu	20
Tlodi, Amddifadedd, Economi, Tai	23
Y Gymraeg	29
Cyngor Effeithiol ac Effeithlon	32
Cynllunio Ariannol	36
Cyflawni'r Cynllun	40
Atodiad I - Mesurau	41

Cyflwyniad yr Arweinydd

Mae'r Cynllun Strategol hwn yn gyfle i ni fel Cyngor adolygu ein prif gynlluniau yn ystod y cyfnod diweddar, fel a amlygwyd yn ein cynllun gwreiddiol, gan gadarnhau ein bwriadau neu eu hail-wampio yn sgil newid yn yr amgylchiadau. Nid yw'r byd, na Gwynedd, yn aros yn llonydd ac mae'n rhaid i ni sicrhau ein bod yn effro i fygythiadau a chyfleon fel ei gilydd.

Yn yr un modd, mae'n rhaid i ni greu Cyngor sydd yn ystwyth ac sydd, yn anad dim, yn rhoi budd pobl a chymunedau Gwynedd yn flaenaf. Mae'r cyfnod hwn gyda'r tonnau di-ddiwedd o doriadau gan Lywodraeth Ganol yn mynnu ein bod yn sianelu ein hegnïon i geisio gwneud gwahaniaeth i fywydau pobl ein sir, yn arbennig y rhai hynny sydd fwyaf dibynnol ar wasanaethau cyhoeddus.

Ac mae'n rhaid i ni yng Ngwynedd gydio yn y pethau arbennig sydd gennym i gynnig i Gymru ac i'r byd a thrwy hynny lywio ein Gwynedd yfory, er gwaetha'r wasgfa. Yng nghanol y storm, gallwn angori ein dyfodol yn ein cymunedau, yn ein hiaith a'n diwylliant, yn ein hamgylchedd naturiol, yn ein diwydiannau creadigol ac yn ein pobl ifanc.

Ond mae'r ffordd rydym yn cynnal gwasanaethau a chymunedau yn newid: wrth i'r sector cyhoeddus grebachu mae bwlch angen ei lenwi ac mae rôl gan bawb ohonom i ystyried pob posibilrwydd creadigol i'r dyfodol. Os ydym am geisio diogelu yr hyn rydym yn cyfrif yn bwysig yna mae rhaid bod yn barod i gefnogi ffyrdd newydd o gynnal y gwasanaethau hynny. Bydd Cyngor Gwynedd – yn aelodau a swyddogion – yn rhoi pob cefnogaeth sydd angen. Ond bydd unrhyw lwyddiant yn ddibynol ar ymdrechion grwpiau gwirfoddol, mentrau cymdeithasol, grwpiau trydydd sector, cyngorau tref a chymuned ac eraill.

Mae argyfwng economaidd yn aml yn arwain at newidiau radical. Credaf fod yma gyfle i ni yng Ngwynedd greu rhywbeth cadarnhaol yn ystod y cyfnod hwn: rhyw 'syndicatiaeth cymunedol' ble bydd asedau yn nwylo'r gymuned, nid y wladwriaeth a ble bydd grym yn nwylo y llawer, nid yr ychydig. Gadewch i ni gyd gyfrannu at y gwaith o ail-ddyfeisio ein dyfodol ein hunain.

Dyfed Edwards

Dyfed Edwards Arweinydd y Cyngor

Proffil o Wynedd

Mae 75 Aelod Lleol yn eistedd ar Gyngor Gwynedd. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am ddarparu ystod eang o wasanaethau cyhoeddus ar gyfer 121,900 o breswylwyr, gan gynnwys: addysg ac ysgolion, gwasanaethau cymdeithasol, canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, gwasanaethau cynllunio, priffyrdd, rheoli gwastraff, gwarchod y cyhoedd, gwasanaethau ieuencid a datblygu'r economi.

Ers 2001, mae poblogaeth Gwynedd wedi cynyddu o 4.4% (5,100 o bobl). Mae hyn yn cymharu gyda chynnydd o 5.9% yng Nghymru.

Mae Gwynedd yn ardal wledig fawr sydd yn 2,535 cilomedr sgwâr o faint mewn termau daearyddol. Gwynedd yw'r ail sir fwyaf yng Nghymru ac mae'n werth 12% o gyfanswm arwynebedd y wlad.

Mae 65% o drigolion Gwynedd yn siarad Cymraeg a hithau hefyd yw iaith weinyddol fewnol y Cyngor.

Yn 2015-16, roedd Gwariant Refeniw Crynswth y Cyngor yn £367 miliwn. Ymhlith amrywiaeth eang o wasanaethau eraill, defnyddiwyd yr arian hwn i addysgu dros 16,000 o ddisgyblion, cynnal 2,888 cilomedr o briffyrdd a 301 cilomedr o arfordir.

Mae 97 Ysgol Gynradd, 14 Ysgol Uwchradd a 2 Ysgol Arbennig yng Ngwynedd.

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am redeg 12 Canolfan Hamdden o fewn y sir ac 17 o Lyfrgelloedd.

Mae amgylchedd naturiol Gwynedd yn atyniad gwerthfawr o ran denu twristiaeth. Yn 2013, daeth oddeutu 6.6 miliwn o ymwelwyr i Wynedd gan greu £907 miliwn mewn refeniw.

Mae 67.5% o dir Gwynedd wedi ei leoli o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, y parc cenedlaethol mwyaf yng Nghymru.

Cafodd ran helaeth o Ben Llŷn ei ddynodi yn Ardal o Harddwch Naturiol yn 1956, un o bump yng Nghymru.

Yn 2014, roedd canolrif incwm cartref yng Ngwynedd (£22,240) yn 8% yn is na'r ffigwr ar gyfer Cymru (£24,108) ac 25% yn is na'r ffigwr ar gyfer Prydain (£27,857).

Yn 2014, y pris canolrif ar gyfer tŷ yn cael ei werthu yng Ngwynedd oedd £136,000 sydd yn gynydd o 3.0% o'i gymharu â 2011.

Amcangyfrifir bydd nifer yr aelwydydd yng Ngwynedd wedi cynyddu o 12.5% erbyn 2036. Mae hyn yn llai na'r amcangyfrif o gynydd ar gyfer Cymru oll, sef 14.6%.

Yn ôl Arolwg Her Gwynedd (2014):

Roedd 84% o bobl yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda Gwynedd fel lle i fyw;

Roedd 52% yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r ffordd mae Cyngor Gwynedd yn rhedeg pethau;

Roedd 45% yn cytuno neu'n cytuno'n gryf fod Cyngor Gwynedd yn cynnig gwerth am arian.

Roedd 17% yn anghytuno neu'n anghytuno'n gryf fod Cyngor Gwynedd yn cynnig gwerth am arian.

Roedd 36% yn anghytuno eu bod yn gallu dylanwadu ar benderfyniadau yn eu hardal leol, ond roedd 28% yn cytuno eu bod yn gallu dylanwadu ar y gwasanaethau maent yn eu defnyddio.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y Cyngor a'i wasanaethau drwy ymweld â'r wefan - www.gwynedd.gov.uk

Adolygu'r Cynllun

Cafodd y Cynllun Strategol gwreiddiol ar gyfer 2013-17 ei fabwysiadu gan y Cyngor ym mis Mai 2013.

Pwrpas adolygu'r cynllun eleni oedd gwneud yn siwr ein bod yn parhau i wneud y pethau iawn o ystyried y cyd-destun o galedi ariannol rydym yn gweithio ynddo. Er mwyn adolygu'n iawn, roedd angen inni ystyried beth oedd wedi newid ers y llynedd, gan edrych ar y materion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a pholisi sydd yn dylanwadu ar y Cyngor a'r sir ac sy'n debygol o wneud hynny yn y blynyddoedd nesaf. Rhoddwyd sylw hefyd i flaenoriaethau'r Bwrdd Gwasanaeth Lleol, sef: Pobl Hŷn, Adeiladu Teuluoedd Cryf, a Chymunedau Cynladwy/Adfywio Cymunedau.

Er mwyn cynnwys barn pobl Gwynedd yn yr adolygiad, fe wnaethon ni gynnal cyfres o sesiynau gyda'r cyhoedd ar draws Gwynedd fis Tachwedd 2014 o'r enw Her Gwynedd, a'u pwrpas oedd:

- Casglu barn trigolion Gwynedd ynghylch pa wasanaethau ac adnoddau y mae pobl yn eu gwerthfawrogi fwyaf
- Esbonio'n fanwl graddau'r her ariannol y mae Gwynedd yn ei wynebu
- Darganfod a oes ffyrdd eraill o ddarparu gwasanaethau er mwyn osgoi toriadau i wasanaethau lle bynnag bo hynny'n bosibl

Cafodd y sesiynau eu cynnal yn y lleoliadau canlynol: Caernarfon, Y Bala, Tywyn, Pwllheli, Blaenau Ffestiniog, Bangor, Porthmadog, Dolgellau ac Abermaw, a daeth cyfanswm o 280 o bobl iddynt, ac roedd y dystiolaeth o'r sesiynau hyn wedyn yn ein galluogi i benderfynu ar feysydd blaenoriaeth y cynllun. Mae'r adolygiad wedi arwain at newid pwyslais y cynllun, oherwydd y cyfnod ariannol anodd rydym ynddo:

Meysydd

Yn ystod yr adolygiad, daeth yn amlwg pa mor bwysig inni yn ystod cyfnod y Cynllun Stratgol hwn ydi meysydd Diogelu a Chynllunio Ariannol. Oherwydd hynny, rydym yn eu cynnwys fel meysydd newydd yn dilyn yr adolygiad. Nid yw cynllun eleni yn cynnwys y maes Amgylchedd. Mae hyn oherwydd ein bod wedi cyflawni ein blaenoriaethau strategol a byddwn nawr yn parhau i roi sylw i gynlluniau yn y maes amgylchedd fel rhan o waith dydd i ddydd y Cyngor.

Prosiectau

Ers y llynedd, mae chwe phrosiect wedi dod i ben oherwydd eu bod wedi cyflawni yr hyn roeddem wedi ei addo. Gan fod y cynllun diwygiedig yn newid ei bwyslais, roedd hynny'n golygu newid yn y prosiectau hefyd. Mae rhai ohonynt a oedd yng nghynllun y llynedd yn derbyn sylw fel rhan o waith dydd i ddydd y Cyngor, ac eraill wedi eu hymgorffori o fewn prosiectau newydd y cynllun.

Mesurau

Mae ein mesurau hefyd wedi eu haddasu er mwyn adlewyrchu'r newid pwyslais sydd yn y cynllun.

Gweledigaeth y Cynllun

Y gorau i bobl Gwynedd mewn cyfnod anodd

Ein gweledigaeth yn y cynllun hwn yw sicrhau ein bod yn parhau i gwrdd ag anghenion pobl Gwynedd er gwaetha'r ffaith bod adnoddau'r Cyngor yn prinhaus. Bydd pwyslais ein Cynllun Strategol 2015-17 ar wella gallu'r Cyngor i sicrhau'r gorau i bobl Gwynedd, ac fe fyddwn yn gwneud hynny drwy drawsffurfio gwasanaethau i fod yn wasanaethau y byddwn yn gallu eu cynnal i'r dyfodol.

Heb gynllun fel hwn i gyfarch y sefyllfa, a pharatoi ar gyfer y cyfnod nesaf yn hanes Gwynedd, mae'n bosib y bydd gwasanaethau allweddol yn peidio â bod.

Mae'r cynllun eleni wedi ei baratoi mewn cyfnod o galedi ariannol, ac felly bu'n rhaid ystyried y cyddestun hwnnw: Yn ychwanegol i'r arbedion o £13.6m rydym wedi eu cytuno er mwyn gweithredu yn fwy effeithlon, byddwn yn ymgynghori gyda'r cyhoedd rhwng mis Medi a Tachwedd 2015 ar y toriadau y bydd angen inni eu gwneud oherwydd y lleihad mewn adnoddau. Yn ogystal, etholwyd llywodraeth newydd i San Steffan fis Mai 2015, ac mae'r hyn yr ydym yn ei wybod am gynllun y Canghellor i leihau'r diffyg ariannol yn golygu y gallwn ddisgwyl parhad yn y pwysau ar ein cyllidebau dros y blynyddoedd i ddod, ac fe all hyn olygu toriadau pellach.

Mae Cyngor Gwynedd yn benderfynol o wynebu'r her ariannol, a gweithio yn ddi-flino i wella ein gwasanaethau er mwyn parhau i gynnig y gorau i bobl Gwynedd er gwaetha'r amgylchiadau. Bydd hyn, heb amheuaeth, yn golygu gwneud penderfyniadau anodd a lleihau ar rai gwasanaethau er mwyn gallu trawsnewid a chynnal rhai eraill.

Byddwn yn adolygu'r cynllun yn rheolaidd dros y ddwy flynedd nesaf, ac yn rhoi sylw gofalus i effaith unrhyw benderfyniad a wneir i dorri gwasanaeth ar ein gallu i gyflawni yr hyn rydym wedi ei addo yn y cynllun hwn.

Trefnir y cynllun yn ôl ein meysydd blaenoriaeth fel a ganlyn:

Plant a Phobl Ifanc

Gofal

Diogelu

Tlodi, Amddifadedd, Economi, Tai

Y Gymraeg

Cyngor Effeithiol ac Effeithlon

Cynllunio Ariannol

Amcanion Gwella

Rhestrir yma grynodedb o'n **hamcanion gwella**. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar y materion y byddwn yn rhoi sylw pennaf iddynt dros gyfnod y cynllun. Rydym wedi pennu 16 o amcanion gwella, gyda'r cyntaf, sef 'Rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud' yn arwain y cyfan:

Cyngor Effeithiol ac Effeithlon

AG1 Rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud

Plant a Phobl Ifanc

AG2 Gwella ansawdd addysg

AG3 Creu rhwydwaith o ysgolion hyfyw i'r dyfodol

AG4 Gwella darpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig a Chynhwysiad

AG5 Gwella gwasanaethau ataliol i blant a phobl ifanc bregus

Gofal

AG6 Gwella ymgysylltu gyda chymunedau ar yr her gofal

AG7 Gwella gweithio'n integredig gan ganolbwyntio ar yr hyn sy'n cyfri i unigolion

AG8 Paratoi'r gweithlu gofal er mwyn cwrdd â'r ffordd newydd o weithio

AG9 Gwella darpariaeth llety a gofal ar gyfer oedolion bregus

Diogelu

AG10 Gwella trefniadau diogelu'r Cyngor

Tlodi, Amddifadedd, Economi, Tai

AG11 Gwella ansawdd swyddi a lefelau cyflog

AG12 Cryfhau cryfder a chadernid busnesau a chadw'r budd yn yr economi leol

AG13 Cryfhau'r economi wledig

AG14 Cydymdrechu yn erbyn tlodi

Y Gymraeg

AG15 Hybu defnydd y Gymraeg yng Ngwynedd

Cynllunio Ariannol

AG16 Sicrhau cyllideb gytbwys gynaliadwy i'r dyfodol

Bydd yr amcanion gwella hyn yn cael eu gwireddu drwy gyfrwng y prosiectau sydd yn cael eu cynnwys yn y cynllun hwn.

Plant a Phobl Ifanc

Mae dechrau cyfnod bywyd pob un ohonom wedi bod yn allweddol inni ar gyfer gosod sylfaen ar gyfer gweddill ein bywydau, ac mae'r egwyddor o wneud yn siwr fod pob plentyn a person ifanc yn cael yr un cyfleoedd ac yn derbyn yr un safon dda o addysg yn un bwysig.

Wrth inni ddatblygu trefniadau addysg Gwynedd, mae hefyd yn hanfodol ein bod yn gwneud yn siwr eu bod yn gynaliadwy i'r dyfodol, a'n bod yn gallu cynnig yr amgylchedd ddysgu orau i'n holl blant, pobl ifanc a staff. Mae'n flaenoriaeth i sicrhau bod y dysgwyr mwyaf bregus yn profi llwyddiant, a bydd angen hefyd sicrhau bod plant gydag anghenion dysgu ychwanegol yn cael eu hasesu yn gynnar a chywir ac yn cael cyfleoedd addysgu o'r ansawdd cywir. Mae hyn yn golygu y bydd rhaid inni ganolbwyntio ar sicrhau cysondeb yn ansawdd yr addysg rydym yn ei gynnig i holl blant a phobl ifanc y sir, lle bynnag y bônt yn byw.

Mae hefyd angen ystyried buddsoddi mewn gwaith ataliol ac ymyrraeth gynnar a darparu'r math cywir o wasanaeth. O wneud hyn yn llwyddiannus, bydd modd lleihau'r galw am wasanaethau statudol a galluogi plant a phobl ifanc i fyw yn fwy annibynnol.

Rydym angen gweld sefyllfa lle bydd ansawdd addysg yn fwy cyson o fewn y sir, ac y bydd trefniadau cadarn yn eu lle er mwyn helpu plant ag anghenion dysgu ychwanegol i gyflawni'u potensial. Rydym hefyd angen gwneud yn siwr bod ein cynlluniau ataliol yn fwy cynaliadwy a'n bod yn canolbwyntio ymdrechion yn y llefydd iawn.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

PI Strategaeth ansawdd addysg

Pwrpas y prosiect hwn yw paratoi a datblygu Strategaeth Ansawdd Addysg fydd yn sail i wella a chysoni safonau addysg ar draws y sir. Bydd y Strategaeth yn canolbwyntio yn enwedig ar wella cyrhaeddiad addysgol rhai grwpiau penodol, megis cyflawniad bechgyn a'r disgyblion hynny sy'n derbyn prydau ysgol am ddim. Bydd sylw penodol hefyd yn cael ei roi i wella arweinyddiaeth o fewn y maes addysg, ynghyd â chynigion i sicrhau rhwydwaith o ysgolion hyfyw i'r dyfodol. Bydd datblygu Strategaeth Ansawdd yn allweddol os am dargedu adnoddau cyfalaf ychwanegol i'r sir, yn enwedig o gyfeiriad Llywodraeth Cymru.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi datblygu a rhoi ar waith Strategaeth Ansawdd Addysg i'r sir.

Cost: Dim cost ychwanegol.

P2 Gwella arweinyddiaeth a rheolaeth

Pwrpas y prosiect yma yw gwella amodau arweinyddiaeth er mwyn codi safonau. Bydd y prosiect yn gweithredu ar gynigion fydd yn gwella arweinyddiaeth a rheolaeth, gyda'r bwriad o symud tuag at y nod bod penaethiaid ysgolion yn ddigyswllt, hynny yw, nad ydynt yn dysgu plant.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd gwell ansawdd o ran arweinyddiaeth o fewn ysgolion y sir. Yn ogystal, bydd strwythur gyrfa gliriach yn ei le ar gyfer athrawon. Bydd hyn yn allweddol os am sicrhau bod plant a phobl ifanc yn elwa o safonau mwy cyson yn ein hysgolion, gan y bydd effaith arweinyddiaeth gref yn cael effaith positif ar gyrhaeddiad plant a phobl ifanc.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Comisiynu adroddiad ar amodau arwain a rheoli ysgolion y sir a gweithredu ar yr argymhellion cytunedig
- Monitro a herio pob ysgol a defnyddio'r holl bwerau sydd ar gael i'r awdurdod wella arweinyddiaeth a rheolaeth mewn ysgolion sy'n tanberfformio
- Datblygu rheolwyr a darpar reolwyr o fewn gwasanaethau ac adnabod arweinwyr ar gyfer y dyfodol
- Datblygu cyfundrefn ysgol i ysgol rymus a sicrhau bod trefniadau mewn lle er mwyn rhannu arfer orau i osgoi dyblygu
- Sicrhau bod buddsoddiadau cyfalaf yn arwain at wella amodau arweinyddiaeth a rheolaeth

Cost: Dim cost ychwanegol.

Rhaglen creu rhwydwaith o ysgolion hyfyw i'r dyfodol

Pwrpas y rhaglen yma yw datblygu rhwydwaith o ysgolion hyfyw i'r dyfodol. Bydd cyflawni'r rhaglen yn creu gwell amodau i ddatblygu arweinyddiaeth, cynyddu a chysoni safonau addysg, a gwella profiadau i blant a phobl ifanc.

P3 Ysgol Bro Llifon

Pwrpas y prosiect yma yw darparu ysgol newydd yn sgil penderfyniad y Cyngor i gau ysgolion y Groeslon, Carmel, a Bron y Foel. Mae'r achos busnes eisoes wedi'i gymeradwyo, a bydd buddsoddiad o £4.84m yn creu amgylchedd dysgu ac yn cynnig adnodd newydd, addas i bwrpas a chynaliadwy, gan sicrhau ysgol a fydd yn gallu diwallu gofynion addysg heddiw.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cwblhau holl elfennau gwahanol y gwaith sydd yn gysylltiedig â sefydlu'r ysgol ardal newydd
- Parhau â'r gwaith adeiladu gwerth £4.84 miliwn fel bod Ysgol Bro Llifon yn agor (Medi 2015)

Cost: Dim cost ychwanegol.

P4 Ysgol Hafod Lon

Pwrpas y prosiect yma yw darparu ysgol arbennig newydd i ddisgyblion Meirionnydd a Dwyfor a hynny yn wyneb y penderfyniad i gau'r Ysgol Hafod Lon bresennol.

Bydd lle i dros 100 o ddisgyblion yn yr ysgol newydd, ynghyd â darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Bydd y datblygiad newydd yn creu darpariaeth fodern ac yn cynnwys adnoddau newydd a phwrpasol ar gyfer anghenion addysgol arbennig, gan wella cyfleoedd a phrofiadau plant, ac o ganlyniad safon eu haddysg. Bydd yr adeilad newydd yn cynnwys dosbarthiadau modern, pwll hydrotherapi, ystafelloedd therapi, offer synhwyrdd, ardaloedd addas tu allan ar gyfer chwarae a dysgu, yn ogystal â gardd a chaffi lle caiff y plant hŷn ddatblygu eu sgiliau mentergarwch. Bydd y cyfleusterau diweddaraf yma yn gwella profiadau plant sy'n mynychu yn ogystal â'u teuluoedd.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cwblhau a chyflwyno'r Achos Busnes Llawn i Lywodraeth Cymru am eu cyfraniad o £6.5 miliwn fel rhan o Raglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain
- Cwblhau'r prosesau statudol angenrheidiol
- Cychwyn a chwblhau'r gwaith yn gysylltiedig â symud Ysgol Hafod Lon a Tŷ Aran i Benrhyndeudraeth a sefydlu'r uned breswyl newydd
- Cwblhau'r gwaith adeiladu arfaethedig ym Mhenrhyndeudraeth sydd gwerth £13 miliwn ac agor yr ysgol newydd (Medi 2016)

Cost: Dim cost ychwanegol.

P5 Dalgylch Y Gader

Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu un Ysgol Ddilynol Ddalgylchol cyfrwng Cymraeg 3-16 oed yn nalgylch Ysgol y Gader.

Bydd y cynnig hwn yn creu gwell amodau i ddatblygu arweinyddiaeth, rhannu adnoddau a gwella a chysoni ansawdd yr addysg ar draws y dalgylch. Golyga hefyd fuddsoddiad cyfalaf sylweddol o £4.34m i wella'r amgylchedd ddysgu ar safleoedd penodol yn y dalgylch.

Bydd yr ysgol ddilynol newydd yn agor yn Medi 2017.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cwblhau a chyflwyno'r Achos Busnes Llawn i Lywodraeth Cymru am eu cyfraniad o £1.8 miliwn fel rhan o Raglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain.
- Cwblhau'r prosesau statudol angenrheidiol
- Cychwyn y broses o sefydlu corff llywodraethol cysgodol yr ysgol arfaethedig, pendoi pennaeth ac yna cwblhau'r strwythur staffio

Erbyn diwedd y prosiect, byddwn wedi agor ysgol ddilynol newydd (Medi 2017), a

- Chwblhau gwariant ôl-groniad cynnal a chadw safleoedd Friog, Y Gader a Dinas Mawddwy
- Cwblhau'r gwaith adeiladu arfaethedig gwerth £4.34 miliwn ar safleoedd Rhydymain, Llanelltyd a Cynradd Dolgellau

Cost: Dim cost ychwanegol.

P6 Ysgol Glancegin

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau buddsoddiad i ddarparu adeilad o'r newydd i Ysgol Glancegin sydd wedi ei lleoli ym Maesgeirchen, Bangor. Nid yw amgylchedd dysgu'r ysgol yn addas, gan fod yr adeiladau presennol wedi cyrraedd diwedd eu oes, ac mae eu cyflwr yn wael iawn.

Bydd y cynllun newydd yma yn sicrhau gofod modern a phwrpasol er mwyn gwella amodau i athrawon a phlant. Bwriedir yn ogystal ymchwilio i'r posibiladau o ddatblygu Canolfan Integredig ar gyfer plant a theuluoedd ger safle yr ysgol newydd. Bydd y ganolfan hon yn dwyn ynghyd rai o'r gwasanaethau hynny sy'n cefnogi plant a theuluoedd ar Stad Maesgeirchen, a rhoi sylw penodol i wasanaethau blynyddoedd cynnar a rhai sy'n ataliol eu natur.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cwblhau a chyflwyno'r Achos Busnes Llawn i Lywodraeth Cymru am eu cyfraniad o £2.55 miliwn fel rhan o Raglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain.
- Cwblhau proses ddylunio a thendro i ddatblygu cynllun adeilad a safle fydd yn cynnig yr ysgol newydd orau posib a pwrpasol i'r disgyblion

Erbyn diwedd y prosiect, byddwn wedi:

- Cwblhau'r gwaith adeiladu arfaethedig gwerth £5.11 miliwn
- Paratoi achos busnes llawn er mwyn datblygu canolfan integredig i blant a theuluoedd ar safle ger yr ysgol newydd ar stad Maesgeirchen

Cost: Dim cost ychwanegol.

P7 Dalgylch Y Berwyn

Pwrpas y prosiect yma yw creu Campws Dysgu Gydol Oes cyfrwng Cymraeg ar safle presennol Ysgol y Berwyn. Bydd y Campws yn adnodd cymunedol o'r radd flaenaf i'r ardal, ac yn chwarae rhan allweddol wrth hyrwyddo'r iaith Gymraeg.

Bydd y cynnig yn arwain at fuddsoddiad o £9.27m yn nhref y Bala, gan wella yn sylweddol yr amgylchedd ddysgu i blant yr ardal. Yn ogystal, bydd y campws yn cynnwys adnoddau cymunedol fel llyfrgell a darpariaeth gelfyddydol, a bwriedir cyflwyno achos i ddenu adnoddau ychwanegol i wella'r ddarpariaeth chwareon.

Bydd y campws yn agor ym mis Medi 2018.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cwblhau a chyflwyno'r Achos Busnes Llawn i Lywodraeth Cymru am eu cyfraniad o £4.63 miliwn fel rhan o Raglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain
- Cwblhau'r prosesau statudol ar yr opsiwn ffafredig i sefydlu Campws Dysgu 2-19
- Sefydlu corff llywodraethol cysgodol y Campws Dysgu arfaethedig, a chychwyn gwaith y corff o benodi pennaeth a chwblhau y strwythur staffio
- Cwblhau'r prosesau statudol er mwyn sefydlu ffederasiwn rhwng y tair ysgol yn y dalgylch
- Targedu adnoddau ychwanegol ar gyfer gwella'r ddarpariaeth chwareon i'r dyfdodol
- Cychwyn ar y gwaith adeiladu arfaethedig gwerth £9.27 miliwn ar safle presennol Ysgol Y Berwyn

Cost: Dim cost ychwanegol.

P8 Trawsnewid y ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad

Pwrpas y prosiect yma fydd trawsnewid y gwasanaeth ar gyfer plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol. Nod y prosiect yw sicrhau bod plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn derbyn mwy o gefnogaeth ar gyfer manteisio ar gyfleoedd ac ennill profiadau sydd wedi'u cynllunio yn effeithiol ar eu cyfer, fel eu bod yn gwneud cynnydd priodol yn unol â'u gallu.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael eu hasesu yn gynnar a chywir ac yn cael y cyfleoedd addysgu o'r ansawdd cywir.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Mabwysiadu Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad a rhoi trefniadau mewn lle i'w gweithredu, gan gyflawni gwell deilliannau i blant a phobl ifanc am gost sylweddol lai
- Ail-strwythuro ac uwchsgilio'r gweithlu
- Sicrhau cysondeb mewn ansawdd darpariaeth

Cost: Dim cost ychwanegol.

P9 Sicrhau ystod o wasanaethau ataliol ar gyfer grwpiau o blant a phobl ifanc bregus Gwynedd

Pwrpas y prosiect hwn yw darparu cefnogaeth ar gyfer grwpiau bregus o blant a phobl ifanc er mwyn eu galluogi i fyw yn annibynnol heb orfod bod yn ddibynnol ar wasanaethau statudol. Bydd y prosiect yn sicrhau ymyrraeth gynnar ac yn pwysleisio bod y gefnogaeth briodol yn cael ei rhoi ar yr adeg gywir. Y bwriad yma yw sicrhau bod rhaglen glir o weithgareddau ataliol ar gael i bobl ifanc o fewn y sir, a bod honno yn rhaglen sydd â pherchnogaeth traws-sector, yn cynnwys y trydydd sector.

Wrth fuddsoddi yn y gwaith ataliol, yn y dyfodol, bydd llai o deuluoedd a phlant yn cael eu cyfeirio at ymyrraethau cost uchel o fewn y gwasanaethau statudol. Bydd deilliannau positif i blant a phobl ifanc oherwydd bydd modd iddynt fyw yn annibynnol a bydd deilliannau busnes i'r gwasanaethau cyhoeddus gan y bydd lleihad yn y galw am wasanaeth statudol.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cynnal awdit ac asesiad effaith o'r gweithgareddau/rhaglenni yn y maes
- Gweithredu Strategaeth Ataliol sy'n gosod cyfeiriad hirdymor ar gyfer gweithgareddau ataliol o fewn Gwynedd gan roi ystyriaeth i raglenni o fewn y trydydd sector, y Gwasanaeth Iechyd a'r Heddlu
- Gweithredu fframwaith ymgysylltu'r Llywodraeth, sy'n rhoi sylw i grwpiau bregus o blant a phobl ifanc

Cost: Dim cost ychwanegol.

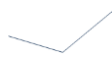
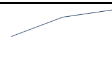

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Lefelau cyrhaeddiad disgyblion yn cynyddu ar draws y sir.

Llais a barn pobl ifanc yn gryf wrth lunio darpariaeth.

Rhieni yn teimlo bod eu barn yn cyfrif.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
EDU/016a	Canran presenoldeb yn ysgolion cynradd yn y flwyddyn academaidd		Cynnal
EDU/016b	Canran presenoldeb disgyblion mewn ysgolion uwchradd		Gwelliant
EDU/008aN	Nifer o waharddiadau parhaol yn ysgolion cynradd yn y flwyddyn academaidd		Bodlon gweld gostyngiad
EDU/008bN	Nifer o ddisgyblion a waharddwyd yn barhaol yn yr Uwchradd		Cynnal
Adn28	Canran y Llefydd Gweigion (cyfunol) yn Ysgolion y Sir	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Cynnal
CSP3	Canran y cynnydd a wnaed gan deuluoedd yn dilyn ymyrraeth y Tîm o Amgylch y Teulu, Gyda'n gilydd	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Cynnal
DANS08	Canran disgyblion 15 oed sydd yn ennill trothwy lefel 2 (5 gradd A* - C TGAU) neu gyfatebol		Cynnal

Gofal

Rydym wedi gwybod ers tro fod y boblogaeth pobl hŷn yng Ngwynedd yn cynyddu. Dangosodd cyfrifiad 2011 y rhagwelir twf yn ein poblogaeth dros 85 o 3,875 yn 2015 i 4,110 erbyn 2017 a 6,832 erbyn 2032. Wrth inni fyw yn hŷn, mae ein hanghenion yn newid gydag amser ac yn aml, fe all hyn olygu fod ar bobl angen gwasanaethau gofal a gwasanaethau iechyd ar yr un adeg.

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru yn gosod cyfrifoldebau newydd ar y Cyngor, ac yn cynnig cyfle unwaith mewn cenhedlaeth i foderneiddio cyfraith gwasanaethau cymdeithasol. Mae'n nodi newid sylweddol yn y ffordd mae gwasanaethau allweddol llywodraeth leol yn cael eu darparu, ac mae pedair egwyddor sylfaenol:

- 1) Pobl – rhoi pobl a'u hanghenion yn ganolog i'w gofal, rhoi llais iddynt a rheolaeth dros eu canlyniadau bywyd
- 2) Llesiant – cefnogi pobl i gyrraedd at y cyflwr llesiant gorau y gallant, a mesur llwyddiant hyn
- 3) Ymyrraeth gynt – cynyddu gwasanaethau ataliol o fewn y gymuned er mwyn lleihau anghenion mwy dwys rhag codi
- 4) Cydweithio – asiantaethau a sefydliadau yn gweithio'n gryf mewn partneriaeth â'i gilydd

Ochr yn ochr â hyn, mae adnoddau'r Cyngor yn prin, sydd wedi golygu fod angen inni ganfod arbedion. Mae pobl hefyd yn dweud wrthym eu bod yn awyddus i barhau i fyw yn eu cartrefi ac i fod yn rhan o'u cymunedau.

Rydym angen ymateb i hyn drwy wneud yn siwr fod pobl Gwynedd yn ymwybodol o'r her sydd yn ein hwynebu a gweithio tuag at ffyrdd newydd a gwahanol o ddarparu gwasanaethau. Er mwyn cyflawni hyn, mae dau beth allweddol rydym angen eu wneud, sef yn gyntaf, gwneud yn siwr fod gennym staff sydd yn barod ar gyfer yr her, ac yn ail, gweithio'n agos gyda'r gwasanaethau iechyd er mwyn gwneud yn siwr ein bod yn medru ymateb i anghenion pob unigolyn.

Rydym angen gweld sefyllfa lle y bydd gan bobl Gwynedd ymwybyddiaeth dda o'r sialens sy'n wynebu'r maes gofal, ac y bydd gan staff yr hyder i gwrdd â'r ffordd newydd o weithio. Ffordd fydd hon a fydd yn addas i gwrdd â gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 ac a fydd yn gwneud yn siwr fod mwy o bobl yn byw eu bywydau yn unol â'u dewis. Fe fydd angen i'r gwasanaethau sydd ar gael gyfarfod â'r gofynion fydd yn codi, a bydd angen gweithio gyda'n partneriaid yn y trydydd sector a chymunedau er mwyn i hynny ddigwydd. Fe fydd hefyd angen ystod o ymyraethau cynnar ac ataliol er mwyn gallu canolbwyntio ein gwasanaethau ar yr unigolion mwyaf bregus yn ein cymdeithas.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

G1 Her gofal

Pwrpas y prosiect hwn fydd ceisio sicrhau fod pobl Gwynedd yn gwbl glir o'r her sydd yn ein hwynebu i ysgogi a chefnogi cymunedau i gyfrannu drwy weithredu'n gymunedol. Fe fydd llwyddiant y prosiect hwn yn allweddol o ran gwaith ataliol a sicrhau ein bod fel Cyngor, ynghyd â'n partneriaid yn ymateb yn rhagweithiol i'r newid.

Ar ddiwedd y prosiect, bydd gan bobl Gwynedd ddealltwriaeth o'r maes a fydd yn golygu ein bod yn cyfrannu ac yn cefnogi'n naturiol y rhai mwyaf bregus yn ein cymunedau.

Erbyn Ebrill 2016, byddwn wedi:

- Creu y 'stori' ar gyfer cynulleidfaoedd gwahanol
- Datblygu rhaglen ddigwyddiadau ar gyfer rhan-ddeiliaid allweddol
- Datblygu adnoddau ar gyfer gwella ymwybyddiaeth y cyhoedd
- Datblygu a dechrau gweithredu strategaeth gyfathrebu drwy ddefnyddio cyfryngau amrywiol
- Adnabod cryfderau cymunedau, hyrwyddo hyfywra ac ysgogi gweithredu cymunedol
- Gweithio hefo cymunedau a partneriaethau allweddol i weithredu cynlluniau sydd yn hybu llesiant

Cost: Bydd y prosiect yn cael ei ariannu o adnoddau sydd eisoes wedi eu clustnodi ar gyfer y maes gofal.

G2 Gweithio'n integredig ar yr hyn sy'n cyfri i unigolion

Er mwyn ymateb i heriau amlwg y maes mae'n allweddol ein bod yn gweithio'n effeithiol, a hynny lle'n briodol, yn integredig gyda Bwrdd Iechyd Lleol Betsi Cadwaladr. Pwrpas y prosiect hwn fydd ail ddylunio ein ffordd gyfredol o weithio gan sicrhau ein bod yn rhoi pobl Gwynedd (pobl hŷn a phobl ag anableddau corfforol yn benodol yng nghyswllt y prosiect yma) yn gwbl ganolog. Ar hyn o bryd, mae'r gwaith yn parhau i gael ei ddatblygu a'i dreialu mewn ardal benodol ond mae disgwyl y bydd hwn yn sylfaen ar gyfer y model gwasanaethu newydd cwbl integredig ar draws gwasanaethau oedolion.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd gennym wasanaethau sydd yn gallu cwrdd â'r hyn sy'n cyfri i unigolion yn y ffordd fwyaf effeithiol bosib, gan sicrhau hefyd nad ydym yn sugno unigolion i fod yn ddibynnol ar wasanaethau statudol heb fod angen.

Mae'n anodd rhoi amcangyfrif amser penodol ar gyfer y newid yn ei gyfanrwydd. Oherwydd maint y trawsffurfio, mae'n debygol y bydd yn 2020 cyn y bydd y newid diwylliant wedi ei ymgorffori yn llwyr.

Er hyn, bydd disgwyl i'r prosiect gyflawni'r canlynol erbyn Mawrth 2017:

- Sefydlu'r trefniadau gweithio a sicrhau eglurder ynglŷn â sut y byddwn yn mesur effaith
- Cytuno ar yr amserlen prif ffrydio'r ffordd newydd o weithio drwy'r sir (pobl hŷn a phobl ag anableddau corfforol)

- Penderfynu os yw'r ffordd yma o weithio yn addas ar gyfer meysydd anableddau dysgu ac iechyd meddwl

Cost: Dim cost ychwanegol.

G3 Ail-strwythuro Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Os am lwyddo gyda'r newid sylweddol a newid meddylfryd a diwylliant yr adran, mae'n hanfodol bod strwythur staffio yr adran yn addas i bwrpas ar gyfer y dyfodol. Nid yw'r strwythur fel ag y mae yn addas, ac felly mae'n anorfod fod angen ei adolygu.

Yn y dyfodol bydd gan yr adran staff a rheolwyr sydd yn gallu gweithio yn effeithiol ac yn gallu ymateb yn llawn i ofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a'r dull newydd o weithio.

Erbyn Mawrth 2017, rhagwelir y bydd y prosiect wedi ei weithredu'n llawn ac wedi ail-strwythuro yr elfennau canlynol yn yr adran:

- Uwch Reolaeth – Mehefin 2015
- Rheolaeth – Hydref 2015
- Strwythur ehangach – Rhagfyr 2016

Cost: Dim cost ychwanegol.

Rhaglen o brosiectau lletya a ddarpariaethau gofal

Pwrpas y rhaglen hon yw sicrhau fod gan bobl Gwynedd y ddarpariaeth lletya a gofal mwyaf addas er mwyn cyfarch eu hanghenion i'r dyfodol, o fewn y cyfyngiadau adnoddau a'n bod fel Cyngor yn ymateb yn rhagweithiol i'r galw.

Erbyn diwedd y rhaglen bydd gan oedolion bregus Gwynedd yr ystod addas o ddewisiadau lletya a gofal fydd yn eu galluogi i fyw bywydau mor llawn a bodlon â phosib.

Erbyn diwedd Mawrth 2017 bydd y rhaglen wedi cyflawni y prosiectau canlynol:

G4 Strategaeth Letya Pobl Hŷn

Pwrpas y prosiect yma yw sicrhau cytundeb ar y Strategaeth Letya Pobl Hŷn a'i defnyddio i bwrpas trafodaethau datblygol gyda phartneriaid.

Byddwn wedi cwblhau y prosiect erbyn diwedd Mawrth 2016.

Cost: Dim cost ychwanegol.

G5: Tai Gofal Ychwanegol

Pwrpas y prosiect yma yw adeiladu Tai Gofal Ychwanegol ym Mhorthmadog.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi cyrraedd camau olaf y gwaith adeiladu ym Mhorthmadog, ac erbyn diwedd y prosiect yn haf 2017, byddwn wedi ei gwblhau.

Cost: Dim cost ychwanegol.

G6 Frondeg

Pwrpas y prosiect yma yw sicrhau eglurder ar safle Frondeg a phenderfynu ar y ffordd ymlaen.

Byddwn wedi cwblhau y prosiect erbyn diwedd Mawrth 2017.

Cost: Dim cost ychwanegol.

G7 Darpariaeth Fewnol

Pwrpas y prosiect yma yw penderfynu ar sut rydan ni'n rhedeg y Gwasanaeth Darparu (sydd yn darparu gwasanaeth gofal) yn ogystal â'r hyn rydym yn ei gyflawni a dechrau gweithredu ar hynny.

Byddwn wedi cwblhau y prosiect erbyn diwedd Mawrth 2017.

Cost: Bydd angen ystyried yr angen am adnoddau ychwanegol unwaith y bydd penderfyniad ar ddyfodol y Gwasanaeth Darparu wedi ei wneud.

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Fod pobl Gwynedd yn deall mwy o'r her sy'n wynebu'r maes Gofal, lechyd a Llesiant Oedolion a sut allent gyfrannu.

Fod defnyddwyr gwasanaeth yn gallu gwneud yr hyn sy'n cyfri iddyn nhw.

Fod diwylliant staff wedi newid a'u bod yn defnyddio egwyddorion Ffordd Gwynedd i roi'r cwsmer yn gwbl ganolog.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
	<p>Nid does unrhyw fesurau ychwanegol i'r hyn sydd wedi ei nodi fel mesurau allweddol.</p> <p>Noder fod mesurau cenedlaethol yn cael eu datblygu i gyd fynd a'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a bod rhai ohonynt sydd wedi eu drafftio yn ddelfrydol o ran mesur effaith rhai o'r prosiectau dan sylw yma. Bydd y mesuryddion rhain wedi eu ffurfioli ac yn weithredol erbyn Ebrill 2016.</p>		

Diogelu

Mae diogelu plant ac oedolion bregus yn hollbwysig er mwyn sicrhau fod pob unigolyn yn cael yr un cyfleoedd mewn bywyd a diogelu'r rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas. Er bod cynnydd da eisoes wedi ei wneud o ran trefniadau gwaith, mae angen gwaith pellach er mwyn sicrhau bod ymwybyddiaeth a diwylliant o bwysigrwydd diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion bregus yn treiddio i bob rhan o'r Cyngor.

Rydym angen gweld sefyllfa lle mae holl drefniadau diogelu'r Cyngor yn gadarn, gyda thystiolaeth bendant bod staff ac aelodau'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r disgwyliadau. Rydym hefyd angen gweld dystiolaeth bod ein trefniadau yn cael effaith positif ar y maes diogelu.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Rydym angen gwella perchnogaeth aelodau a staff o'r maes diogelu, a gweithredu yn effeithiol o ran diogelu plant ac oedolion bregus Gwynedd. Bydd tri phrosiect yn ein galluogi i gyflawni hyn, ond bydd diogelu, wrth gwrs, yn faes blaenoriaeth barhaus i'r Cyngor, a byddwn yn parhau i adolygu a monitro tu hwnt i gyfnod y Cynllun Strategol:

D1 Sicrhau perchnogaeth Cyngor cyfan i'r maes diogelu

Pwrpas y prosiect yw sicrhau fod perchnogaeth gorfforaethol i'r agenda diogelu a bod gweithredu yn effeithiol o ran diogelu plant ac oedolion bregus Gwynedd.

Erbyn diwedd Mawrth 2017 byddwn wedi:

- Adolygu polisiâu a gweithdrefnau yn flynyddol
- Sicrhau bod trefniadau yn eu lle ar gyfer mesur effaith y trefniadau diogelu corfforaethol
- Cynnal sesiynau codi ymwybyddiaeth o'r maes a monitro eu heffaith
- Cynnal awdit blynyddol o gydymffurfiaid gyda'r polisi
- Monitro trefniadau cytundebu (staff a darpariaethau) o ran diogelu gan gryfhau gweithdrefnau lle bo angen
- Sicrhau bod aelodau craffu yn ymwybodol o waith y Panel Strategol Diogelu

Cost: Dim cost ychwanegol.

D2 Diogelu plant a phobl ifanc

Pwrpas y prosiect yma yw gwella yn barhaus y trefniadau a diwylliant diogelu o fewn y maes plant a phobl ifanc. Erbyn diwedd Mawrth 2016, byddwn wedi:

Adolygu trefniadau'r Cyngor o ran ymateb i'r risg o Ecsploetio Plant yn Rhywiol (CSE) gan:

- Sicrhau fod trefniadau'r Cyngor yn cyd fynd â'r strategaeth ranbarthol sy'n cael ei datblygu'n aml asiantaethol

- Sicrhau fod y Cyngor, gymaint ag sydd bosib, yn deall y galw am wasanaeth, a thueddiadau CSE yng Ngwynedd
- Gwella dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth unigolion a grwpiau allweddol o'r maes arbennig hwn gan gynnwys sut i adnabod arwyddion
- Gynabod bod y risg yn uwch i blant mewn gofal a gweithio gyda'r Panel Rhiant Corfforaethol ar geisio gwarchod y plant mwyaf bregus

Byddwn hefyd yn ystod 2015-16 yn cryfhau ymhellach weithdrefnau a diwylliant diogelu o fewn y maes Addysg drwy:

- Gynnal yr awdit blynyddol o drefniadau diogelu a llywodraethu o fewn yr adran ac o fewn ysgolion
- Greu rhaglen hyfforddiant i ddiwallu anghenion yr awdit blynyddol
- Weithredu rhaglen waith yn unol ag argymhellion yr awdit blynyddol ac ystyried hefyd unrhyw gyfleoedd i wella

Cost: £60,000.

D3 Diogelu oedolion bregus

Pwrpas y prosiect yw anelu i wella yn barhaus y trefniadau a diwylliant diogelu o fewn y maes oedolion. Erbyn diwedd Mawrth 2016, fe fydd y prosiect yn benodol wedi ymateb i argymhellion Adroddiad Winterbourne a hefyd adroddiad y Comisiynydd Pobl Hŷn "Lle i alw'n gartref" gan:

- Ddatblygu ystod o wahanol ddulliau lle gall unigolion cael eu clywed
- Adnabod a oes defnydd addas o eiriolaeth a cheisio ymateb i unrhyw ddiffygion
- Ddarparu tystiolaeth bod y grwpiau corfforaethol yn gallu dangos eu bod yn gwranddo ar lais oedolion bregus

Cost: Dim cost ychwanegol.

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Fod Plant ac Oedolion bregus Gwynedd yn gwybod sut i leisio barn.

Fod Plant ac Oedolion bregus Gwynedd yn teimlo'n saff.

Fod Staff ac Aelodau Etholedig yn gwybod be i wneud o ran achosion diogelu.

Fod y canlyniadau yr Awdit blynyddol yn adlewyrchu cynnydd neu gostyngiad o ran effaith.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
PEN14	Canran o'r holl staff sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion bregus sydd a gwiriad Disclosure and Baring Service (DBS) cyfredol.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Cynnal
BUS07	Canran holl staff Gwynedd wedi derbyn hyfforddiant Lefel I mewn amddiffyn a diogelu.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant
Diogelu2	Cyfradd yr asesiadau risg a gafodd eu cyflwyno i Gynadleddau Achos a oedd yn cael eu hystyried yn rhai a oedd yn dangos ansawdd wrth wneud penderfyniadau.		Cynnal

Tlodi, Amddifadedd, Economi, Tai

Mae patrwm yr economi yng Ngwynedd yn dangos amrywiaeth o elfennau sydd yn dylanwadu ar sefyllfa ariannol pobl y sir. Rydym yn gwybod fod 39% o weithwyr y sir yn cael eu cyflogi yn y sector gyhoeddus, sydd yn cymharu â 35% yng Nghymru. Yn ogystal, mae dros 14,000 o fusnesau yng Ngwynedd, gyda 13,250 o'r rheini yn fusnesau sy'n cael eu disgrifio yn 'meicro', sef yn cyflogi 0-9 o bobl.

Mae tlodi mewn gwaith yn fater cynyddol bwysig yn genedlaethol a lleol gan gynnwys yn yr ardaloedd mwyaf gwledig. Mae cyflogau isel yn nodwedd amlwg yn y sir, gyda chyflog wythnos cyfartalog i weithiwr llawn amser yn Nwyfor/Meirionnydd yn £389.20, sef yr isaf yng Nghymru a'r 5ed isaf ym Mhrydain. Yn ychwanegol i hyn, mae Gwynedd yn bell o'r ardaloedd poblog, ac mae hyn yn ogystal â maint busnesau yn golygu eu bod yn ei chael yn anodd i gystadlu am fusnes.

Mae'r diffyg amrywiaeth economaidd yma yn rhwystr allweddol i bobl gael mynediad i'r farchnad dai, gyda 61% o aelwydydd y sir wedi eu prisio allan o'r farchnad a 1,993 o geisiadau wedi eu cofrestru ar restr aros am dŷ cymdeithasol.

Fel rhan o'n hymateb i hyn rydym yn aelod o Fwrdd Uchelgais Gogledd Cymru a trwy'n gwaith yn dylanwadu ar y rhaglen waith er mwyn i bobl a busnesau Gwynedd gallu elwa'n llawn o'r cyfleoedd rhanbarthol.

Rydym angen gweld sefyllfa lle mae gennym swyddi o ansawdd a lefelau cyflog da, busnesau cryf a chadarn a buddion contractau mawr yn cael eu cadw'n lleol. Rydym hefyd yn awyddus i weld effaith tlodi ar grwpiau ac ardaloedd daearyddol penodol wedi ei liniaru, a chynnydd mewn cyflenwad tai mewn ardaloedd o angen er mwyn i bobl gael mwy o ddewisiadau tai.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

TI Swyddi gwerth uchel ac o ansawdd

Pwrpas y prosiect hwn yw creu'r amodau er mwyn creu swyddi gwerth uchel ac o ansawdd yn y sir. Bydd yn anelu i sicrhau bod trigolion y sir wedi eu paratoi ar gyfer y cyfleoedd swyddi sydd yng Ngwynedd, ac yn creu cyswllt gydag addysg pobl ifanc. Mae'r prosiect hefyd yn ymwneud â marchnata'r sir i gwmnïau o fewn sectorau penodol sydd â'r gallu i greu swyddi gwerth uchel yn ogystal â chynnig cefnogaeth i fusnesau dyfu er mwyn iddynt gael y gallu i greu swyddi gwerth uchel i drigolion yr ardal.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd mwy o swyddi gwerth uchel ac o ansawdd o fewn y sir, ac erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Adnabod y sectorau mwyaf arwyddocaol i Wynedd o ran creu swyddi gwerth uchel rŵan ac i'r dyfodol (gan gynnwys adnabod cyfleoedd penodol a daw i fusnesau lleol)
- Creu, a rhoi ar waith, becyn o ddeunyddiau marchnata arloesol, wedi'u targedu yn uniongyrchol at fusnesau o fewn y sectorau penodol hynny
- Hwyluso creu a chynnal clystyrau busnes yn y sectorau penodol hynny
- Cydweithio gyda'r sector addysg a'r Consortiwm ôl-16 i hyrwyddo'r hyn yr ydym yn ei ragweld fel "swyddi'r dyfodol" yn yr ardal
- Paratoi achos busnes ar gyfer rhaglen Llwyddo'n Lleol er mwyn hyrwyddo mentergarwch yn y sector swyddi gwerth uchel
- Gweithredu ymgyrch benodol i dargedu buddsoddiad fydd yn creu swyddi o ansawdd yn ardal fenter Trawsfynydd/Llanbedr
- Cydweithio gyda Chyngor Ynys Môn ar raglenni Ynys Ynni er mwyn sicrhau budd i bobl Gwynedd o fuddsoddiad datblygu Wylfa newydd

Cost: Dim cost ychwanegol.

T2 Cadw'r budd yn lleol

Pwrpas y prosiect yw sicrhau bod gan fusnesau'r sir yr wybodaeth a'r gallu i fanteisio ar drefn gaffael gwasanaethau a nwyddau newydd y Cyngor. Bydd cefnogaeth ychwanegol ar gael i alluogi busnesau i gystadlu ac ennill cytundebau'r Cyngor a thu hwnt, yn cynnwys prosiectau cyfalaf a digwyddiadau rhanbarthol. Bydd pwyslais ar geisio datblygu rhwydwaith o gadwyni cyflenwi lleol.

Erbyn diwedd y prosiect bydd cynnydd arwyddocaol yn nifer o fusnesau'r sir sydd gyda'r ddealltwriaeth a'r gallu i ennill cytundebau'r Cyngor, ac erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Uchafu gwariant y Cyngor efo busnesau lleol
- Mewnosod 3 categori rheolaeth caffael o fewn y Cyngor

Cost: Dim cost ychwanegol.

T3 Gwynedd Digidol

Pwrpas y prosiect yw cefnogi ymdrechion i drawsnewid defnydd busnesau, gwasanaethau a thrigolion Gwynedd o dechnoleg drwy sicrhau bod darpariaeth o fandean cyfoes ar draws y sir. Byddwn yn hyrwyddo'r cyfleoedd newydd ac yn annog a chefnogi unigolion a busnesau i fabwysiadu'r dechnoleg. Byddwn yn cefnogi busnesau i ennyn mantais o'r ddarpariaeth newydd a chefnogi cymunedau i fanteisio ar y dechnoleg newydd.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd busnesau a thrigolion y sir yn manteisio ar fandean cyflym a'r budd mae'n ei gynnig, ac erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Rhoi cefnogaeth i fusnesau a thrigolion Gwynedd gael mynediad i fandean
- Cefnogi mentrau Gwynedd i ddeall manteision busnes y dechnoleg newydd
- Cefnogi busnesau i e-fasnachu rhagor

- Cefnogi cymunedau i ddefnyddio technoleg mewn ffordd arloesol
- Cydweithio i gefnogi trigolion Gwynedd i gael mynediad i wasanaethau ar lein

Cost: Dim cost ychwanegol.

T4 Cefnogi'r economi wledig

Pwrpas y prosiect yw creu'r amodau i gryfhau sail economi wledig Gwynedd gan annog mentrau lleol i sefydlu a datblygu er mwyn cynnal cyflogaeth ar draws cymunedau Gwynedd. Bydd y prosiect yn canolbwyntio ar adeiladu ar gryfderau Gwynedd a byddwn yn cyfeirio ymdrech i ardaloedd mwyaf gwledig y sir. Bydd adnoddau rhaglenni gwledig LEADER a Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru yn cael ei dargedu i ymateb i flaenoriaethau Cynllun Cyflogaeth Meirionnydd a Chynllun Cyflogaeth Llŷn ac Eifionydd.

Erbyn diwedd y prosiect, byddwn wedi gweithio gyda'n partneriaid i sefydlu rhaglenni a phrosiectau ar draws yr ardaloedd gwledig.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Mabwysiadu Cynllun Cyflogaeth Llŷn ac Eifionydd
- Sefydlu rhaglen Ewropeaidd LEADER yng Ngwynedd a'i gweithredu i gefnogi datblygiad mentrau gwledig
- Cydweithio gyda phartneriaid i dargedu adnoddau Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru i gwrdd ag anghenion penodol Gwynedd wledig

Cost: Dim cost ychwanegol.

T5 Safle Treftadaeth y Byd

Pwrpas y prosiect hwn fydd creu budd economaidd o dreftadaeth gyfoethog Gwynedd. Byddwn yn canolbwyntio ar Safleoedd Treftadaeth Byd presennol ac yn cyflwyno achos am statws Safle Treftadaeth Byd i rannau o'r dyffrynnoedd llechi.

Erbyn diwedd y prosiect, bydd safleoedd ar draws Gwynedd yn cael eu cydnabod yn rhyngwladol a bydd y sir yn manteisio ar y budd economaidd fydd yn dod yn sgil hyn.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Cyflwyno cais i UNESCO i ennill statws safle treftadaeth y byd i'r diwydiant llechi
- Paratoi rhaglen o ymyraethau gyda phartneriaid i hyrwyddo balchder a gwaith yn y cymunedau
- Cyflwyno cais am arian Ewropeaidd i ddatblygu rhaglen Glannau Menai ar y cyd â Llywodraeth Cymru a phartneriaid lleol
- Cydweithio gyda CADW a phartneriaid i farchnata a hyrwyddo'r Safleoedd Treftadaeth Byd

Cost: Dim cost ychwanegol.

T6 Gwella mynediad pobl y sir i waith ac ymateb i rwystrau

Pwrpas y prosiect hwn fydd hwyluso a gweithredu pecyn o brosiectau er mwyn cefnogi unigolion bregus i mewn i waith. Mae'n brosiect rhanbarthol (Gogledd Cymru) gyda Gwynedd wedi bod yn cyfrannu at gomisiynu'r gwaith.

Mae hyn yn cynnwys cynlluniau megis TRAC 11-16 sy'n cefnogi pobl ifanc rhwng 11 a 16 oed sydd wedi datgysylltu ag addysg, ac sydd fwyaf tebygol o beidio â bod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET); TRAC 16-24 sy'n ymgysylltu â phobl ifanc rhwng 16-24 oed sydd yn NEET a'u hannog yn ôl i addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth a chynllun OPUS sy'n gweithio gydag unigolion gydag anableddau dysgu neu broblemau iechyd meddwl sy'n economaidd anweithredol ac yn 25 oed neu drosodd er mwyn eu cael i mewn i gyflogaeth gynaliadwy. Er bod nifer o'r cynlluniau sydd ar y gweill yn y maes yma yn rhanbarthol eu natur, mae'n allweddol bod trefniadau cadarn yn eu lle er mwyn sicrhau bod grwpiau bregus o blant a phobl ifanc Gwynedd yn cael budd uniongyrchol ohonynt.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Gweithredu rhaglenni ataliol mewn ysgolion er mwyn cefnogi grwpiau bregus o blant a phobl ifanc
- Sicrhau y ddarpariaeth gywir ar gyfer pobl ifanc er mwyn osgoi iddynt golli allan ar y cyfleoedd yn y farchnad lafur
- Gweithio gydag unigolion gydag anableddau dysgu neu broblemau iechyd meddwl er mwyn eu cefnogi i gyflogaeth gynaliadwy

Erbyn diwedd y prosiect bydd unigolion bregus yn cael eu cefnogi a'u hannog i mewn i fydd gwaith.

Cost: Dim cost ychwanegol

T7 Cydymdrechu yn erbyn tlodi

Pwrpas y prosiect hwn fydd mabwysiadu a gweithredu Strategaeth i Drechu Tlodi yng Ngwynedd ar y cyd gyda phartneriaid. Bydd gweithredu'r Strategaeth yn cynnwys ymyraethau mewn pedwar maes, sef: Cynhwysiad Digidol (ar y cyd â Gwynedd Ddigidol a Citizens Online), Cynhwysiad Ariannol, Cynhwysiad Economaidd (ar y cyd â Phecyn Gwella Mynediad Pobl i Waith), ac Ymateb i Ddiwygio Lles.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi:

- Sefydlu trefn bartneriaethol ar gyfer yr Agenda Trechu Tlodi yng Ngwynedd
- Mabwysiadu Strategaeth Trechu Tlodi Tymor Hir
- Cytuno ar raglen waith gyda phartneriaid
- Hyfforddi Staff Rheng Flaen mewn llythrennedd ariannol a digidol
- Parhau i weithredu'r gronfa Tâl Dewisol Tai er mwyn cefnogi teuluoedd i osgoi mynd i ddyled oherwydd y dreth llofftidd
- Darparu Gwasanaethau Cymorth Lleol newydd i gefnogi Hawlwyr y Credyd Cynhwysol

- Sicrhau cyngor arbenigol i hawlwyr budd-daliadau mewn lleoliadau hanesyddol dirwasgedig yn ardaloedd Caernarfon, Bangor a Thalysarn (hyd at Fawrth 2016)
- Datblygu a gweithredu pecyn o gynlluniau i gefnogi grwpiau bregus o bobl ifanc fel eu bod yn cael mynediad i gyfleon gwaith

Cost: Dim cost ychwanegol.

T8 Adolygu Strategaeth Cyflenwad Tai

Pwrpas y prosiect hwn fydd adolygu ein strategaeth i gynyddu'r cyflenwad ac amrywiaeth o dai er mwyn sicrhau fod ein cyflenwad o dai yn addas ar gyfer anghenion pobl Gwynedd. Bydd y prosiect yn arwain at ddatrysiadau gwahanol mewn gwahanol ardaloedd ac hefyd yn gwneud yn siŵr fod gennym eglurder ar beth yw ein dylanwad a beth yn union y medrwn ei wneud.

Hyd nes y byddwn yn penderfynu ar yr hyn y byddwn yn ei wneud, byddwn yn parhau i weithio i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd, ynghyd â sefydlu unedau tai fforddiadwy yn y sir.

Erbyn diwedd y Mawrth 2017, byddwn wedi adolygu'r strategaeth gyflenwad tai a phenderfynu ar beth yn union y byddwn yn ei wneud i'r dyfodol.

Cost: Dim cost ychwanegol.

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Bydd trigolion yn fwy hysbys o'r cyfleoedd gwaith sy'n bodoli rŵan ac i'r dyfodol.

Bydd gan gyflogwyr berthynas dda gyda'r sefydliadau addysg er mwyn hwyluso llwybrau at waith.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
CAFF06d	Canran gwariant y Cyngor efo busnesau lleol		Gwelliant
YREI	Nifer busnesau'r Sir yn adrodd iddynt ddefnyddio technoleg (e.fusnes / e.fasnachu) o ganlyniad i ymyrraeth Gwynedd Ddigidol.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant
Uchel07	Nifer swyddi gwerth uchel wedi'u creu.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant
PENECON I	Nifer swyddi wedi eu creu gyda chymorth y Cyngor		Bodlon gweld gostyngiad i gymharu a'r flwyddyn flaenorol oherwydd ansicrwydd derbyn arian grant. Ond swyddi yn parhau i gael eu creu o ganlyniad i'r prosiect.
GD01	Nifer cymuned (daearyddol / o ddiddordeb) yn defnyddio technoleg mewn ffordd newydd / arloesol.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant
GD02	Nifer o unigolion sydd wedi derbyn cymorth i fynd ar-lein / defnyddio'r we er eu budd personol.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant

Y Gymraeg

Mae Gwynedd wedi bod yn gadarnle i'r iaith a'r diwylliant Cymraeg erioed, ond gwelwyd gostyngiad graddol yn niferoedd y siaradwyr Cymraeg. Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd gostyngiad o -846 yn y nifer o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd, sef -3.5% o'i gymharu gyda Chyfrifiad 2001.

Mae yna bocedi o ddiffyg ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a hunaniaeth Gymraeg ymysg trigolion, ynghyd â diffyg defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg gan blant a phobl ifanc. Mae diffyg hyder ymysg rhai trigolion i ddefnyddio'r gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau, ac mae anghysondeb mewn darpariaeth gwasanaethau dwyieithog ar draws y sir. Mae'r Cyngor hefyd yn awyddus i hyrwyddo defnydd y Gymraeg yng nghyd-destun Safonau Iaith y Comisiynydd Iaith.

Rydym angen gweld sefyllfa lle mae Gwynedd yn parhau yn gadarnle i'r iaith, a'i bod yn iaith bob dydd sydd yn cael ei chlywed a'i siarad yn naturiol gan blant, pobl ifanc ac oedolion ar hyd ac ar led y sir.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

11 Cymunedau yn hyrwyddo'r Gymraeg

Pwrpas y prosiect hwn fydd hyrwyddo'r Gymraeg drwy gefnogi a grymuso pedair cymuned i weithredu'r Fframwaith Gweithredu'n Lleol gan gynorthwyo trigolion i gynnal asesiad o sefyllfa'r Gymraeg yn y gymuned er mwyn cryfhau statws a defnydd yr iaith.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi cefnogi trigolion yn y pedair gymuned i lunio a chyflawni eu cynlluniau gweithredu mewn ymateb i ganfyddiadau'r Fframwaith Gweithredu'n Lleol

Cost: Cyllidir drwy grant gan Lywodraeth Cymru.

12 Y Gymraeg a'r gwasanaethau cyhoeddus

Pwrpas y prosiect hwn yw creu diffiniad o weithle dwyieithog y byddai'r Cyngor ac wedi hynny, y Bwrdd Gwasanaeth Lleol yn ei fabwysiadu fel diffiniad safonol ac yn ymgynghuro ato dros gyfnod o amser er mwyn sicrhau eglurder a safon cyson o wasanaethau cyhoeddus dwyieithog i drigolion y ddwy sir. Yn ychwanegol at hyn, bydd yn gyfrwng i gefnogi'r dyletswydd fydd ar gyffwrdd cyhoeddus yn ystod y blynyddoedd nesaf i gydymffurfio efo'r Safonau Iaith a osodir arnynt gan Gomisiynydd y Gymraeg. Bydd hefyd yn gyfrwng i ategu'r gofynion sydd ynghlwm â'r strategaeth *Mwy na Geiriau*.

Erbyn diwedd Mawrth 2016, bydd diffiniad safonol o weithle dwyieithog, ac erbyn Mawrth 2017, bydd cyrff cyhoeddus Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r diffiniad.

Cost: Dim cost ychwanegol.

13 Pobl ifanc yn defnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol

Pwrpas y prosiect hwn fydd sefydlu gwaelodlin a mesur cynnydd yn nefnydd cymdeithasol o'r Gymraeg gyda phobl ifanc. Bydd yn fan cychwyn ar gyfer gweithredu pellach i gynyddu defnydd cymdeithasol pobl ifanc o'r Gymraeg, ac yn sicrhau dilyniant i'r prosiect Siarter laith sydd yn weithredol yn ysgolion cynradd Gwynedd.

Erbyn diwedd Mawrth 2016, byddwn wedi sefydlu a byddwn yn gweithredu dull safonol o fesur defnydd cymdeithasol pobl ifanc o'r Gymraeg. Bydd yn ein galluogi i fesur cynnydd defnydd cymdeithasol hyd at 500 o bobl ifanc o'r Gymraeg

Yn ystod y cyfnod hwn hefyd, bydd hyd at 250 o bobl ifanc wedi cynnal 10 gweithgaredd i gynyddu defnydd cymdeithasol y Gymraeg.

Cost: Dim cost ychwanegol.

14 Awdit o sefyllfa'r Gymraeg yng Nghyngor Gwynedd

Mae dau bwrpas i'r prosiect hwn:

Yn gyntaf, bydd yn ystyried llwyddiant y Cyngor i normaleiddio'r Gymraeg drwy ei adrannau a'r gwasanaethau a ddarperir i drigolion y sir.

Yn ail, bydd yn cyflawni gwaith ymchwil er mwyn canfod a chadarnhau i ba raddau y mae'r Cyngor yn mynd gam ymhellach ac yn llwyddo i fanteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg drwy gyfrwng y gwasanaethau rydym yn eu darparu i drigolion y sir. Gwasanaethau rydym yn eu darparu yn uniongyrchol, yn ogystal â gwasanaethau rydym yn eu darparu drwy drefniadau a chytundebau trydydd parti.

Bydd y gwaith hwn yn gyd-destun ac yn sylfaen gadarn ar gyfer y Safonau laith y bydd y Cyngor yn atebol am eu gweithredu gan Gomisiynydd y Gymraeg ac a fydd yn dod i rym yn ystod 2015-16.

Erbyn Mawrth 2016, byddwn wedi sefydlu dealltwriaeth gadarn o'r modd y mae'r Cyngor yn hyrwyddo'r Gymraeg ar hyn o bryd, a'r cyfleoedd ychwanegol sydd ar gael i'r Cyngor i hyrwyddo'r Gymraeg gyda thrigolion y sir.

Erbyn Mawrth 2017, byddwn wedi datblygu a gweithredu rhaglen waith gadarn mewn ymateb i ganfyddiadau'r ymchwil, gan sicrhau fod rhagor o wasanaethau'r Cyngor yn atebol ac yn rhagweithiol yn hyrwyddo'r Gymraeg.

Cost: Byddwn yn cyflawni'r gwaith o fewn yr adnoddau presennol.

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Plant a phobl ifanc Gwynedd yn dewis defnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol.

Plant a phobl ifanc Gwynedd â gwell ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a hunaniaeth.

Pobl Gwynedd (mewn 4 cymuned) wedi eu grymuso i gynllunio'n ieithyddol.

Pobl Gwynedd yn manteisio ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned, y gweithle, ac wrth gyrchu gwasanaethau cyhoeddus.

Gwasanaethau'r Cyngor yn hyrwyddo'r Gymraeg ymysg trigolion, a thrigolion yn manteisio ar y cyfleoedd hynny i ddefnyddio'r Gymraeg.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
laith13	Canran y ysgolion uwchradd sydd wedi sefydlu gwaelodlin o ddefnydd cymdeithasol pobl ifanc Blwyddyn 7 o'r Gymraeg	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant
laith14	Canran cyrff cyhoeddus Gwynedd a Môn sydd wedi mabwysiadu diffiniad safonol o weithle dwyieithog.	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant

Cyngor Effeithiol ac Effeithlon

Oherwydd y sefyllfa ariannol bresennol, mae'n hanfodol i'r Cyngor fod yn rhoi ei dŷ mewn trefn a gwneud yn siwr fod ganddo'r gallu i ymateb i anghenion pobl Gwynedd nawr ac i'r dyfodol. Mae hynny'n golygu gwneud y mwyaf o'r adnoddau sydd gennym, e.e. arian a staff, gwneud yn siwr nad oes gennym brosesau gwastraffus a diangen, a gwybod beth mae pobl Gwynedd yn ei ddweud wrthym ynglyn â sut rydym yn ymateb i'w hanghenion.

Yr egwyddor allweddol i hyn yw rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud. Yn ogystal â gwrando ar farn a sylwadau pobl, fe all hyn hefyd olygu bod yn agored i feddwl am fodelau newydd o ddarparu gwasanaeth, e.e. cydweithio gydag awdurdodau eraill, gweithio gydag awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru, gweithio gyda gweddill awdurdodau Gogledd Cymru, neu weithio i allanoli neu fewnoli gwasanaethau, h.y. beth bynnag fydd yn gweithio orau i bobl Gwynedd.

Rydym angen gweld sefyllfa lle y bydd trefniadau gwaith y Cyngor yn hwyluso cyflawni yn hytrach na chynnal proses ac y bydd meddylfryd staff y Cyngor yn parhau i newid i edrych drwy lygaid ein dinesydd.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

CI Rhoi Ffordd Gwynedd ar waith

Pwrpas y prosiect hwn fydd yn arwain timau gwasanaeth i adlewyrchu ar eu trefniadau gwaith presennol, i herio a ydynt yn rhoi pobl Gwynedd yn ganolog, ac i ystyried a oes lle i wella.

Drwy wneud hyn byddwn yn sicrhau fod pob uned gwasanaeth o fewn y Cyngor yn rhoi bobl Gwynedd yn ganolog i bopeth y maent yn ei wneud. Bydd hefyd yn sicrhau ein bod yn ystyried dulliau amgen o weithredu (gan gynnwys cydweithio ag eraill) gan fesur y syniadau hynny yn ôl un llinyn mesur yn unig – sef i ba raddau y mae'n cynyddu'r budd i bobl Gwynedd.

Erbyn diwedd y prosiect (Mawrth 2019), bydd 31 o adolygiadau gwasanaeth wedi eu cynnal a diwylliant y Cyngor wedi newid yn sylweddol o'r herwydd.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi cwblhau 12 adolygiad gwasanaeth a hyrwyddo egwyddorion Ffordd Gwynedd ymysg rheolwyr y Cyngor.

Cost: Gyda buddsoddiad ychwanegol o £150mil, gellir cwblhau 31 adolygiad erbyn diwedd 2018-19, o'u cymharu â 22 a fyddai'n bosib heb fuddsoddiad ychwanegol.

C2 Rhaglen datblygu arweinwyr

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau fod arweinwyr o fewn Cyngor Gwynedd yn deall egwyddorion Ffordd Gwynedd, eu bod yn ymwybodol o beth sydd angen iddynt hwy ei wneud er mwyn atgyfnerthu egwyddorion Ffordd Gwynedd drwy holl haenau'r sefydliad, a bod yna gyfundrefn yn ei le i sicrhau bod hynny'n digwydd yn gyson.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi cynnal rhaglen o ddatblygiad personol ar gyfer pob aelod o Grwp Rheoli'r Cyngor a'r Cabinet fydd yn eu harfogi i arwain ac atgyfnerthu'r diwylliant gwaith o fewn y Cyngor.

Cost: Dim cost ychwanegol.

C3 Ymgysylltu

Pwrpas y prosiect hwn yw gwella ymgysylltu ar draws y Cyngor. Bydd y gweithgareddau ynghlwm a'r prosiect yn:

- Cynyddu ymwybyddiaeth adrannau o'r gefnogaeth gorfforaethol sydd ar gael i wella gweithgareddau ymgysylltu
- Rhoi hyfforddiant i staff ac aelodau yn y maes
- Sicrhau cytundeb ar sut i ymestyn y defnydd o lwyfannau cyfathrebu ac ymgysylltu newydd megis gwefannau cymdeithasol
- Adolygu a diwygio deunyddiau ymgysylltu'r Cyngor
- Ymateb yn lleol i argymhellion y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar ein trefniadau ymgysylltu
- Adolygu rôl a bodlonrwydd aelodau ar drefniadau ymgysylltu
- Cynnal cyfres o ymgyrchoedd dan faner Her Gwynedd i ymgysylltu gyda phobl Gwynedd er mwyn sicrhau fod ganddynt lais ym mhenderfyniadau'r Cyngor ac adrodd nol ar y canlyniadau

Erbyn diwedd Mawrth 2017, bydd y prosiect yma wedi sicrhau bod Strategaeth Ymgysylltu yn cael ei gweithredu ac yn cynnwys cyfres o weithgareddau i wella ymgysylltu ar draws y Cyngor.

Cost: Dim cost ychwanegol.

C4 Gweithredu cyfundrefn berfformiad

Pwrpas y prosiect hwn fydd datblygu a gweithredu cyfundrefn berfformiad newydd. Bydd y gyfundrefn yn sicrhau fod timau gwasanaeth yn mesur yr hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd, a defnyddir y mesurau hynny i wella perfformiad. Bydd y drefn adrodd ar hynny yn ychwanegu gwerth drwy ddal gwasanaethau yn atebol.

Cost: Dim cost ychwanegol.

C5 Ymestyn y defnydd o hunanwasanaeth

Pwrpas y prosiect hwn yw ymestyn y defnydd o hunanwasanaeth i hwyluso mynediad pobl Gwynedd at wasanaethau'r Cyngor ac ar gost is na'r sianeli traddodiadol. Fe fydd y sianel ddigidol yn cael ei datblygu dros gyfnod o dair blynedd ac yn cyflwyno hyd at 38 gwasanaeth ar y sianel hon.

Cost: Byddai'r prosiect yn darparu arbedion tebygol o oddeutu £90-£185k y flwyddyn, fodd bynnag, byddai angen £255k unwaith ac am byth i gyflogi adnodd 2 swyddog am gyfnod o 2 flynedd a 3 blynedd.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi creu system graidd ar gyfer cofnodi a hwyluso mynediad at wasanaethau'r Cyngor fydd yn cynnwys y sianeli cyswllt traddodiadol a'r sianel ddigidol ar gyfer hunanwasanaeth.

C6 Strategaeth Technoleg Gwybodaeth (TG)

Pwrpas y prosiect hwn yw llunio Strategaeth Technoleg Gwybodaeth fydd yn gosod allan y cyfeiriad am y cyfnod i ddod ar gyfer uchafu'r budd a geir o ddefnyddio'r arf yma ynghyd a'r rhaglen waith ar gyfer gwireddu'r strategaeth honno.

Erbyn diwedd Mawrth 2016, byddwn wedi llunio Strategaeth TG.

Cost: Dim cyllid ychwanegol.

C7 System rheoli dogfennau a chofnodion electronig (EDRMS)

Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu system EDRMS fydd yn sicrhau bod trefniadau rhannu gwybodaeth y Cyngor yn llawer haws ac effeithiol. Bydd y system yn storio a rheoli mynediad i holl ddogfennau electronig. Bydd hefyd yn hwyluso cynlluniau arbedion drwy alluogi staff i arbed amser.

Erbyn diwedd 2017, bydd o leiaf pump o adrannau'r Cyngor yn defnyddio system EDRMS.

Cost: Dim cost ychwanegol.

C8 Llywodraethu gwybodaeth

Pwrpas y prosiect hwn yw adolygu ein trefniadau hyfforddi ar gyfer staff sy'n gweithio gyda gwybodaeth bersonol er mwyn sicrhau bod hyfforddiant yn effeithiol a'n bod yn hyderus fod gwybodaeth bersonol pobl Gwynedd yn gwbl ddiogel yn ein dwylo.

Erbyn diwedd 2017, byddwn wedi asesu priodoldeb ein trefniadau diogelu gwybodaeth (gan gynnwys effeithiolrwydd ein trefniadau hyfforddiant) gan lunio unrhyw gynigion sydd ei angen ar gyfer gwreiddio egwyddorion diogelwch gwybodaeth drwy'r holl sefydliad.

Beth fydd effaith yr hyn y byddwn yn ei wneud ar fywydau pobl Gwynedd?

Gwasanaethau yn gallu dangos eu bod wedi deall ac yn ymateb i'r hyn sydd yn bwysig i bobl Gwynedd.

Gwell ymwybyddiaeth o'r her ariannol mae'r Cyngor yn ei wynebu.

Mesurau perfformiad yn adlewyrchu'r hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
FfG01	Canran o unedau busnes o fewn y Cyngor sydd wedi derbyn marc siartr Ffordd Gwynedd	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gosod gwaelodlin
FfG02	Canran o fesurau a sefydlwyd wrth ddilyn trywydd Prosiect Rhoi Ffordd Gwynedd ar Waith sydd yn mynd i'r cyfeiriad disgwylidig	(Dim digon o ddata hanesyddol)	Gwelliant

Cynllunio Ariannol

Y cyd-destun i'r Cynllun Strategol yma yw'r gostyngiadau digynsail yn y grantiau gan Lywodraeth Cymru i llywodraeth leol yng Nghymru ar gyfer 2014-15 a 2015-16 ar gofynion cynyddol sydd ar ein gwasanaethau oherwydd galw ychwanegol, ac effaith chwyddiant. Ar gyfer 2014-15 fe welodd Cyngor Gwynedd ostyngiad o 4.4% yn yr arian y mae'n ei dderbyn mewn grant oddi wrth y Llywodraeth ym Mae Caerdydd, ac roedd y setliad terfynol ar gyfer 2015-16 yn golygu fod Cyngor Gwynedd yn wynebu colled grant o £7m, sy'n ostyngiad o 4% arall. Rydym felly mewn sefyllfa lle byddwn yn wynebu gwario mwy na'r incwm sydd ar gael dros y tair blynedd sydd i ddod.

Er mwyn cynnal gwasanaethau allweddol i'r dyfodol, rhaid wynebu'r her a gwneud penderfyniadau anodd. Mae'r rhagolygon yn dangos fod y bwlc hyn am gynyddu yn sylweddol dros y blynyddoedd i ddod, a dros y cyfnod hyd at 2017-18 y gallasai fod gymaint â £50miliwn. Er byddwn yn wynebu sefyllfa anodd dros ben am gyfnod estynedig, mae'r Cyngor yn benderfynol o beidio gadael i hynny weithredu fel esgus i beidio â cheisio gwella pethau i bobl Gwynedd.

Ar yr un pryd, rhaid inni barhau i sicrhau fod pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud. Mae'n bwysig fod effaith yr arbedion ar bobl Gwynedd yn cael ei gadw i'r lleiafswm lleiaf posib, gan geisio parhau i gyflawni mwy yn y meysydd hynny sydd o flaenoriaeth.

Ar sail yr wybodaeth sydd gennym, rydym wedi rhagweld be allwn ei wynebu, ac wedi ystyried sut byddwn yn dygymod â sefyllfa o'r fath, ac mae'r tafluniad ar gyfer y tair blynedd i ddod yn gosod darlun realistig o'r hyn a allai ein taro, ac yn nodi'r arbedion hynny sydd eisoes yn cael eu cynllunio a'u gwireddu. Dylid nodi y gallai'r amcangyfrifol hyn newid dros amser.

Tafluniad cyllidebol at ddibenion cynllunio 2015-16 – 2017-18

	2015-16	2016-17	2017-18	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m
Gofynion Gwario ychwanegol	6.1	10.2	6.7	23
Colled oherwydd gostyngiad grant	7.1	3.5	6.1	16.7
Y Bwlch	13.2	13.7	12.8	39.7
Treth Gyngor	-2.5	-1.9	-2	-6.4
Diffyg Cynlluniedig	10.7	11.8	10.8	33.3
Hen Gynlluniau Arbedion	-0.3	-0.2	0	-0.5
Cynlluniau Arbedion newydd	-8.4	-2.7	-3.8	-14.9
Defnydd balansau / arbedion i'w darganfod / toriadau	2	8.9	7	17.9

Dros y tair blynedd nesaf felly, byddwn yn cynllunio i ddarganfod y bwlch ariannol o £33.3m drwy gadw'r holl opsiynau yn agored (gan gynnwys y posibilrwydd o gynyddu'r Dreth Cyngor yn uwch na 3.5% a darganfod arbedion o gyllidebau'r ysgolion). Mae'n egwyddor pwysig fodd bynnag, fod pwyslais yr arbedion ar sicrhau arbedion effeithlonrwydd, h.y. cynnal gwasanaethau gyda llai o adnoddau, heb gael effaith ar bobl Gwynedd. Fodd bynnag, lle mae'n rhaid gwneud toriadau i wasanaethau, mae angen i'r rheini gael eu gwneud yn y meysydd sy'n cael y lleiaf o effaith ar bobl Gwynedd. Dyma yw sail nifer o'r cynlluniau a nodir o dan y maes hwn.

Bydd modd cyflawni nifer o'r cynlluniau a nodir yn y Cynllun Strategol drwy ddefnyddio adnoddau presennol, ond ar gyfer rhai ohonynt bydd angen buddsoddi er mwyn cyflawni'r uchelgais dan sylw.

Rydym angen gweld sefyllfa lle mae gennym gyllideb gytbwys gynaliadwy, tra ar yr un pryd yn sicrhau fod gennym yr adnoddau angenrheidiol i wireddu uchelgais y Cyngor ar gyfer pobl Gwynedd.

Beth yn union ydan ni am ei wneud ac erbyn pryd i gyrraedd y sefyllfa da ni eisiau ei gweld?

Fe fydd gennym gyfres o brosiectau er mwyn cyfarch yr her sy'n ein hwynebu dros y ddwy flynedd nesaf:

CA1 Gwireddu arbedion

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau fod trefniadau yn eu lle er mwyn gwireddu'r arbedion effeithlonrwydd o £13.6m sydd eisoes wedi eu cytuno fel rhan o'r gyfundrefn arbedion ynghyd ag unrhyw arbedion pellach a adnabyddir.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi gwireddu yr arbedion effeithlonrwydd a gafodd eu cynllunio ar gyfer y cyfnod.

Cost: Dim cost ychwanegol.

CA2 Cytundeb Canlyniadau

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau fod y Cyngor yn gallu hawlio'r swm llawn o £1.3m sydd ar gael yn 2014-15 ac 2015-16 am gyflawni canlyniadau sydd wedi eu cytuno gyda'r Llywodraeth.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi hawlio'r gyfradd llawn o'r cyllid sydd ar gael inni am wireddu'r canlyniadau a gafodd eu cytuno gyda'r Llywodraeth.

Cost: Dim cost ychwanegol.

CA3 Toriadau

Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu y toriadau y gellir eu gwireddu er mwyn cau'r bwlch ariannol fydd ar ôl yn ystod cyfnod y Cynllun Strategol wedi i ni gyflawni'r arbedion effeithlonrwydd.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi sefydlu rhestr, ac wedi gwireddu unrhyw doriadau y bydd y Cyngor wedi eu cymeradwyo yn ystod cyfnod y cynllun strategol.

Cost: Dim cost ychwanegol.

CA4 Effeithlonrwydd pellach a modelau darparu gwasanaeth

Pwrpas y prosiect yma yw darganfod cynlluniau effeithlonrwydd pellach er mwyn lleihau maint y toriadau fydd eu hangen yn ogystal ag ymchwilio i feysydd lle mae'n bosib newid y model presennol o ddarparu gwasanaeth gan felly wneud arbedion.

Erbyn diwedd Mawrth 2017, byddwn wedi darganfod cynlluniau effeithlonrwydd pellach i'w gwireddu.

Cost: Dim cost ychwanegol.

Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
DT3.1b	Swm arbedion a gyflawnwyd		Gwelliant
Arb01	Swm arbedion effeithlonrwydd a gyflawnwyd fel canran o'r holl arbedion		Gwelliant
CytC03	Canran o'r swm a hawliwyd drwy'r cytundeb canlyniadau		Cynnal

Cyflawni'r Cynllun

Mae cyflawni'r cynllun yn flaenoriaeth bwysig ynddo'i hun. Rydym wedi rhoi trefniadau priodol mewn lle ar bob lefel o fewn y Cyngor er mwyn cyflawni'r cynllun ac mae gan bawb ran bwysig i'w chwarae yn hynny.

Y Cyngor llawn sy'n gyfrifol am fabwysiadu'r Cynllun Strategol a gosod y cyfeiriad i waith y Cyngor dros y blynyddoedd nesaf.

Bydd **Aelodau Cabinet y Cyngor** yn gyfrifol am weithredu'r Cynllun Strategol o fewn eu meysydd cyfrifoldeb ac yn sicrhau fod trefniadau rheoli prosiect a rheoli perfformiad cadarn mewn lle er mwyn cyflawni'r hyn rydym yn mynd i'w wneud.

Bydd y **Pwyllgorau Craffu** yn dal yr Aelodau Cabinet i gyfrif am eu perfformiad o safbwynt cyflawni a byddant hefyd yn craffu effaith y cynllun ar drigolion Gwynedd.

Bydd y **Cyngor** yn parhau i gydweithio gyda'i bartneriaid yn y sector gyhoeddus, trydydd sector a sector breifat i wireddu blaenoriaethau sydd angen mewnbyn gan fwy nag un partner i'w cyflawni.

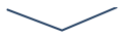

Fel rhan o'n ymrywmiad i roi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud, byddwn yn ymgysylltu'n barhaus gyda thrigolion a chymunedau er mwyn rhoi cyfleoedd iddynt ddylanwadu ar waith y Cyngor a'u grymuso i gymryd perchnogaeh a chyfrifoldeb o'r dyfodol.

Atodiad I – Mesurau

Mae'r mesurau hyn yn cynrychioli'r hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd.

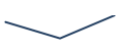

Mesurau pwysig i bobl Gwynedd			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
EDU/006ii	Canran y disgyblion a aseswyd mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol, ac sy'n cael Aseiad Athrawon yn y Gymraeg (iaith gyntaf) ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3		Gwelliant
EDU/011	Cyfartaledd y sgôr pwyntiau ar gyfer disgyblion sy'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol		Gwelliant
EDU/017	Canran y disgyblion 15 oed ar y 31 Awst blaenorol, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol a gyflawnodd y trothwy Lefel 2+ yn cynnwys gradd A*-C TGAU mewn Cymraeg mamiaith neu Saesneg a Mathemateg		Gwelliant
laith 05	Canran yr ysgolion cynradd sydd yn gallu dangos cynnydd yn nefnydd cymdeithasol plant o'r Gymraeg	(Dim digon o ddata hanesyddol)	I'w sefydlu
CHR/002	Nifer y diwrnodau/shifftiau gwaith wedi'u colli oherwydd salwch, fesul gweithiwr awdurdod lleol cyfwerth ag amser llawn		Cynnal
CD5.01	Llwyddiant i gadw o fewn y gyllideb		Cynnal
CD6.01	Canran yr anfonebau a dalwyd o fewn 30 diwrnod (ar draws y Cyngor)		Cynnal
TMGC4	Budd i'r economi o gefnogi digwyddiadau proffil uchel a strategol		Bodlon gweld gostyngiad oherwydd ansicrwydd derbyn arian grant
PENECON2	Nifer y busnesau wedi eu cefnogi yng Ngwynedd gan yr Adran Economi a Chymuned		Bodlon gweld gostyngiad oherwydd ansicrwydd derbyn arian grant

Mesurau pwysig i bobl Gwynedd			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
LCS/002b	Nifer o ymweliadau i ganolfannau hamdden fesul 1,000 y pen o'r boblogaeth		Bodlon gweld gostyngiad oherwydd effaith derbyn lleihad sylweddol yn y grant Nofio Am Ddim gan Lywodraeth Cymru. Bydd hyn yn effeithio ar gyfanswm y mynychwyr
HHA/008	Canran y cyflwyniadau digartref sy'n cael eu penderfynu o fewn 33 diwrnod gwaith		I'w sefydlu
OED03	Galluogi – Canran o achosion sydd wedi derbyn cyfnod o alluogi sy'n gadael heb becyn gofal		Cynnal
PSR/002	Y nifer o ddiwrnodau calendr ar gyfartaledd a gymerwyd i roi Grant Cyfleusterau i'r Anabl		I'w sefydlu
SCA/001	Cyfradd oedi wrth drosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 75+ oed		Cynnal
SCA/002a	Cyfradd y bobl oedrannus (65 oed neu drosodd) sy'n cael cymorth i fyw gartref fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65 oed a throsodd.		Gwelliant
SCA/002b	Cyfradd pobl hyn (sy'n 65oed neu drosodd) y mae'r awdurdod yn rhoi cymorth iddynt mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65oed neu drosodd ar 31 Mawrth.		Gwelliant
SCA/002b (LLEOL)	Cyfradd pobl hyn (sy'n 65oed neu drosodd) y mae'r awdurdod yn rhoi cymorth iddynt mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65oed neu drosodd ar 31 Mawrth - gan eithrio hunan arianwyr.		Gwelliant
Strat6	Nifer o unedau fforddiadwy a sicrhawyd i WYnedd		I'w sefydlu
Diogelu7	Canran o gynadleddau achos lle bu clywed llais/barn y plentyn		Cynnal
SCC/004	Canran y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth sydd wedi cael tri lleoliad neu'n fwy yn ystod y flwyddyn		Cynnal
SCC/021	Canran yr adolygiadau plant sy'n derbyn gofal wedi eu cynnal o fewn amserlen statudol yn ystod y flwyddyn		Cynnal
SCC/025	Canran yr ymweliadau statudol â phlant sy'n derbyn gofal oedd fod l gael eu cynnal yn ystod		Gwelliant

Mesurau pwysig i bobl Gwynedd			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
	y flwyddyn a'u cynhaliwyd yn unol â'r rheoliadau		
SCC/033f	Canran y bobl ifanc oedd yn arfer derbyn gofal ac mae'r awdurdod mewn cysylltiad â nhw, ac yn gwybod eu bod yn derbyn addysg, hyfforddiant neu sy'n gweithio pan yn 19 oed		Gwelliant
SCC/039	Canran yr asesiadau iechyd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal sydd wedi'u cynnal yn ystod y flwyddyn		Gwelliant sylweddol
SCC/041a	Canran y plant cymwys, perthnasol a phlant a fu'n berthnasol: a chanddynt gynlluniau llwybr yn ôl yr angen		Cynnal
WMT/004	Canran y gwastraff trefol yrrwyd i'w dirlenwi		Gwelliant
WMT/009	Canran y gwastraff trefol a gesglir gan awdurdodau lleol ac a gaiff ei baratoi ar gyfer ei aildddefnyddio, ailgylchu neu ei gompostio		Gwelliant
PAM9a	Canran o sefydliadau bwyd sydd yn y system sy'n cyrraedd sgôr 4/5 safonau hylendid bwyd		Gwelliant

Mae'r dangosyddion hyn yn cael eu pennu yn genedlaethol ac fe'u cynhwysir yma er mwyn gweld yr hyn y disgwylir i'r Cyngor ei adrodd yn flynyddol.

Dangosyddion Strategol Cenedlaethol			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
EDU/002ii	Canran y disgyblion sydd yng ngofal awdurdodau lleol, sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol a gymeradwywyd.		Defnyddir fel data rheolaeth, felly ni osodir cyfeiriad
EDU/015a	Canran y datganiadau terfynol am anghenion addysgol arbennig wedi'u cyhoeddi o fewn 26 wythnos: a) Yn cynnwys eithriadau		Cynnal
EDU/015b	Canran y datganiadau terfynol am anghenion addysgol arbennig wedi'u cyhoeddi o fewn 26 wythnos: b) Ddim yn cynnwys eithriadau		Cynnal
EDU/002i	Canran yr holl ddisgyblion (gan gynnwys y rhai sydd yng ngofal awdurdod lleol); a sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol a gymeradwywyd		Cynnal

Dangosyddion Strategol Cenedlaethol			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
EDU/003	Canran y disgyblion a aseswyd ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol, ac sy'n cyrraedd y Dangosydd Pynciau Craidd, fel y penderfynir gan Aseidiadau Athrawon		Defnyddir fel data rheolaeth, felly ni osodir cyfeiriad
LCL/001b	Nifer ymweliadau â llyfrgelloedd cyhoeddus yn ystod y flwyddyn fesul 1,000 o'r boblogaeth		Defnyddir fel data rheolaeth, felly ni osodir cyfeiriad
SCA/019	O'r atgyfeiriadau amddiffyn oedolion sydd wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn, y canran lle mae'r perygl wedi'i reoli		Gwelliant
PSR/004	Canran o'r anheddau sector preifat a oedd wedi bod yn wag am fwy na 6 mis ar 1 Ebrill ac a feddiannwyd eto yn ystod y flwyddyn o ganlyniad i weithredu uniongyrchol gan yr awdurdod lleol		I'w sefydlu
SCC/033d	Canran y bobl ifanc oedd yn arfer derbyn gofal y mae'r awdurdod mewn cysylltiad â nhw pan yn 19 oed		Gwelliant
SCC/033e	Canran y bobl ifanc oedd yn arfer derbyn gofal y mae'r awdurdod mewn cysylltiad â nhw, ac yn gwybod eu bod mewn llety di-frys addas pan yn 19 oed		Gwelliant
SCC/002	Canran y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth sydd â phrofiad o symud ysgol unwaith neu fwy yn ystod cyfnod neu gyfnodau o dderbyn gofal, nad oedd y symud hwnnw oherwydd trefniadau trosiannol, yn y 12 mis hyd at 31 Mawrth		Gwelliant
SCC/011b	Canran yr aseidiadau cychwynnol sydd wedi eu cwblhau yn ystod y flwyddyn lle mae yna dystiolaeth bod Gweithiwr Cymdeithasol wedi gweld y plentyn ar ben ei hun		Cynnal
SCC/037	Y sgôr ar gyfartaledd, o'r pwyntiau cymwysterau allanol ar gyfer plant sy'n 16 oed ac yn derbyn gofal, mewn unrhyw osodiad dysgu sy'n cael eu cynnal gan yr awdurdod		Cynnal
STS/006	Canran o ddigwyddiadau gwaredu slei bach ar dir perthnasol sydd wedi clirio o fewn 5 diwrnod gwaith i'r amser hysbyswyd		Cynnal
PLA006b	Nifer o unedau tai fforddiadwy a gafodd eu darparu fel canran o'r holl unedau tai ychwanegol a gafodd eu darparu yn ystod y flwyddyn drwy'r drefn cynllunio		Bodlon gweld gostyngiad

Dangosyddion Strategol Cenedlaethol			
Cyfeirnod	Mesur	Tuedd diweddaraf	Cyfeiriad i'r dyfodol
THS/007	Canran yr oedolion sy'n 60 oed neu drosodd sy'n ddeiliaid tocynnau teithio rhatach ar y bws.		Defnyddir fel data rheolaeth, felly ni osodir cyfeiriad

Rhagor o wybodaeth

Uned Cynllunio Strategol a Pherfformiad
Adran Cefnogaeth Gorfforaethol
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Stryd y Jêl
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

E-bost: cynlluniostrategolapherfformiad@gwynedd.gov.uk

Ffôn: 01286 679 661

**I gael copi o'r ddogfen hon mewn
print Bras, Braille, ar dâp neu mewn
iaith arall, cysylltwch â Hawis Jones ar
01286 679 661**

Argraffwyd ar bapur wedi ei ailgylchu